

แบบกรอกข้อความ เพื่อเสนอขึ้นทะเบียนเอกสารมรดกความทรงจำแห่งโลกของประเทศไทย

การใช้แบบกรอกข้อความ :

ท่านสามารถกรอกแบบกรอกข้อความถึงคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก ผ่านเว็บไซต์ www.mow.thai.net หรือถ่ายสำเนาแบบกรอกข้อความ หากช่องว่างที่ให้ไว้ยังไม่เพียงพอ ท่านอาจจัดทำเอกสารขึ้นใหม่โดยใช้หัวข้อตามที่กำหนด ทั้งนี้ คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก ให้ความสำคัญกับข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์

ส่วนที่ 1 - ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเอกสารมรดกที่นำเสนอ

คิลลาจารีกวัดพระยืน

1. ความสำคัญโดยสรุป

(สรุปลักษณะทั่วไป ความโดดเด่นเป็นหนึ่ง และไม่อาจทดแทนได้)

1. เป็นคิลลาจารีกอักษรไทยที่พบเป็นหลักแรกในล้านนา จารึกขึ้นในพ.ศ.1912 ใช้อักษรสุโขทัย เนื่องจากในโอกาสที่พระมหาสุมนเถระนำศาสนาพุทธลัทธิลังกาวงศ์เก่าหรือรามัญวงศ์ จากสุโขทัยไปเผยแผ่ที่ล้านนา เมื่อพ.ศ.1912 ตรงกับข้อความที่ปรากฏในจารึกหลักที่ 9 แผ่นที่ 2 วัดป่าแดง จังหวัดสุโขทัย

เมื่อคนไทยยังมีได้เป็นชนชั้นปกครองก็คงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องคิดตัวอักษรขึ้นใช้ พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ทรงประดิษฐ์ตัวอักษรไทยขึ้นใช้ในพ.ศ.1826 พญามังรายทรงเป็นกษัตริย์ก่อนพ่อขุนรามคำแหงมหาราชประมาณ 16 ปี จึงน่าจะนำอักษรมอญมาเขียนภาษาไทยก่อนพ่อขุนรามคำแหงมหาราชประมาณ 10 ปี แต่ยังไม่หลักฐานยืนยันมิได้ มีแต่จารึกลานทองสุโขทัย พ.ศ.1919 ที่ใช้อักษรธรรมล้านนา แต่อักษรของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชไม่มีตัวเชิง จึงไม่สะดวกที่จะเขียนภาษาบาลี คนไทยในภาคกลางจึงจำเป็นต้องเรียนอักษรขอมไว้เขียนภาษาบาลี ล้านนาใช้อักษรมอญเขียนภาษาบาลีควบคู่ไปกับอักษรสุโขทัย ตัวเชิงของอักษรธรรมตัว “ร” จึงไปปรากฏในจารึกที่พระสุวรรณมหาวิหาร จังหวัดเชียงราย พ.ศ.1954 และค่อยๆมีตัวเชิงเพิ่มมากขึ้นจนกลายเป็นอักษรฝักขาม และในที่สุดกลายเป็นอักษรไทยนิเทศ อักษรฝักขามเข้าไปมีอิทธิพลเหนืออักษรไทยในอีสานตั้งแต่สมัยพระเจ้าวิษณุ พ.ศ.2060 เพราะการศึกษาสมัยก่อนมีในวัด ที่ได้รับพระพุทธศาสนาแล้วใหม่เข้าไปก็จะรับตัวหนังสือที่พระภิกษุนำเข้าไปด้วย

2. ล้านนาได้ศาสนาพุทธจากพระนางจามเทวีเข้ามาเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่13 (ยอร์ช เซเดส์) ล้านนารับศาสนาพุทธลัทธิรามัญวงศ์เข้าไปเมื่อพ.ศ.1912 ตามจารึกวัดพระยืนนี้ และประมาณพ.ศ.1973 ได้รับพระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ใหม่เข้าไปในล้านนา พระพุทธศาสนาลัทธิใหม่เข้าไปก็จะรับตัวหนังสือที่พระภิกษุในลัทธิใหม่นำเข้าไปใช้แทนที่ตัวหนังสือเก่า

พระพุทธรูปในวัดพระยืนเดิมมีอยู่หันพระพักตร์ไปทางทิศตะวันออก ส่วนพระพุทธรูปยืนอีก 3 องค์ นั้น หันพระพักตร์ไปอีก 3 ทิศ สร้างขึ้นโดยพระมหาสุมนเถระ ในสมัยพญาเกือนา

2. รายละเอียดเกี่ยวกับผู้เสนอเอกสาร

2.1 ชื่อ (บุคคลหรือองค์กร)

- เจ้าคณะอำเภอเมือง
- พระครูภาวนาโสภิต เจ้าอาวาสวัดพระยืน
- ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร

2.2 ความเกี่ยวข้องกับเอกสาร

- เป็นสถานที่ตั้ง ผู้ดูแลในพื้นที่

2.3 บุคคลที่สามารถให้ข้อมูลเพิ่มเติม (หนึ่งคนหรือหลายคน)

- พระครูภาวนาโสภิต เจ้าอาวาสวัดพระยืน
- ดร.เพ็ญสุภา สุขคตะ ใจอินทร์ นักวิชาการ
- นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านจารึกวิทยา สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
- นายเทิม มีเต็ม ผู้เชี่ยวชาญด้านจารึกวิทยา สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
- นายชंपนะ ปิ่นเงิน นักจารึกวิทยา-นักภาษาโบราณ สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- นายพงศ์เกษม สนธิไทย นักจารึกวิทยา-นักภาษาโบราณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล วิทยา

เขตทุ่งมหาเมฆ

- นายเกริก อัครชินเรศ นักวิชาการประจำโครงการสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ

2.4 รายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลในข้อ 2.3 (รวมทั้งที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร อีเมล)

- พระครูภาวนาโสภิต เจ้าอาวาสวัดพระยืน
วัดพระยืน ต.เวียงยอง อ.เมือง จ.ลำพูน 51000 เบอร์โทร 0 5353 0135
- นางสาวก่องแก้ว วีระประจักษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านจารึกวิทยา
สำนักหอสมุดแห่งชาติ ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

- เบอร์โทร 0 2281 7927 0 2281 7988 0 2281 5212 0 2281 5313
- นายเทิม มีเต็ม ผู้เชี่ยวชาญด้านจารึกวิทยา สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร
สำนักหอสมุดแห่งชาติ ถนนสามเสน เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
เบอร์โทร 0 2281 7927 0 2281 7988 0 2281 5212 0 2281 5313
 - ดร.เพ็ญสุภา สุขคตะ ใจอินทร์ นักวิชาการ
เบอร์โทร 08 5037 1120
 - นายชंपนะ ปิ่นเงิน นักจารึกวิทยา-นักภาษาโบราณ
239 สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200
เบอร์โทร 08 4368 5235
 - นายพงศ์เกษม สนธิไทย นักจารึกวิทยา-นักภาษาโบราณ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพฯ วิทยาเขตบพิตรภิมุขทุ่งมหาเมฆ
คณะศิลปศาสตร์ แผนกภาษาไทย แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120
เบอร์โทร 08 9161 6636 E-mail : pongkasame77@ yahoo.com
 - นายเกริก อัครชินเรศ นักวิชาการประจำโครงการสารานุกรมวัฒนธรรมไทยภาคเหนือ
120 ถนนต้นขาม ต.ท่าศาลา อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 52000
เบอร์โทร 08 9559 9878 E-mail : borana_cmu @ hotmail.com
 - นางเบญจวรรณ พลประเสริฐ ภัณฑารักษ์ชำนาญการ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหริภุญไชย ต.ในเมือง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน
เบอร์โทร 0 5351 1186

3. รายละเอียดแสดงเอกลักษณ์ และคำอธิบายเกี่ยวกับเอกสาร

3.1 ชื่อและรายละเอียดของเอกสาร

- ศิลปจารึกวัดพระยืน เลขทะเบียน ลพ.38 (เลขเดิมคือ จารึกหลักที่ 62) ขึ้นทะเบียนบัญชีโดย
กองหอสมุดแห่งชาติ
- เป็นจารึกหินชนวน หรือหินดินดาน สีเทา รูปใบสี่มา ขนาดสูง 90 เซนติเมตร กว้าง 55
เซนติเมตร หน้า 10.5 เซนติเมตร
- ระบุปีที่จารึก คือ จ.ศ.731 หรือ พ.ศ.1912 ในสมัยรัชกาลของพญากือนา กษัตริย์แห่ง
ราชวงศ์มังราย นครเชียงใหม่ ซึ่งตรงกับสมัยพญาสีไทแห่งกรุงสุโขทัย
- จารึกโดยใช้อักษรไทย (ลายสือไทสุโขทัยแบบอาลักษณ์) ภาษาไทย
- ศิลปจารึกมีเนื้อความ 2 ด้าน รวม 81 บรรทัด ด้านที่ 1 มี 40 บรรทัด ด้านที่ 2 มี 41 บรรทัด
- เก็บรักษาที่วัดพระยืน ณ บริเวณอาคารขนาดย่อม ด้านทิศตะวันตกเฉียงเหนือของ องค์
พระสถูปเจดีย์ โดยได้เคลื่อนย้ายที่ตั้งจากเดิมเคยตั้งประดิษฐานเจดีย์ด้านทิศเหนือใกล้กับบันไดแก้ว ต่อมา

เคลื่อนย้ายห่างออกไปจากจุดเดิมประมาณ 10 เมตร ในปี พ.ศ.2548 เนื่องจากมีโครงการบูรณปฏิสังขรณ์องค์พระเจดีย์และปรับปรุงภูมิทัศน์โดยรอบวัด โดยใช้งบประมาณจากสำนักศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่ ผู้ดำเนินการเคลื่อนย้ายคือห้างหุ้นส่วนจำกัดเหมอกรีน ภายใต้การควบคุมของนักโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่

- ประวัติความเป็นมา เป็นจารึกที่ค้นพบเมื่อปี พ.ศ. 2457 โดย มจ. ทรงวุฒิมภาพ ดิศกุล จากนั้นได้ทรงส่งสำเนาจารึกมาถวายสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2457 ต่อมา กรมศิลปากรได้ส่งเจ้าหน้าที่ผู้อ่านจารึก แผนกหนังสือตัวเขียนและจารึก จากกองหอสมุดแห่งชาติ คือ นายฉ่ำ ทองคำวรรณ กับนายประสาร บุญประคอง เดินทางไปที่จังหวัดลำพูน ทำการอัดเสนาจารึก เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2500 ขณะนั้นกองหอสมุดแห่งชาติได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็น “ศิลาจารึกวัดพระยืนหลักที่ 62” ต่อมา ได้มีการตีพิมพ์ข้อมูลดังกล่าวเผยแพร่ในหนังสือ “ประชุมศิลาจารึกภาคที่ 3” โดยคณะกรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี ปี 2508 จากนั้นตีพิมพ์โดยกรมศิลปากร เนื่องในโอกาสฉลอง 700 ปี ลายสือไทย พุทธศักราช 2526 ในหนังสือ “จารึกสมัยสุโขทัย” และตีพิมพ์อีกครั้งในหนังสือชื่อ “วิเคราะห์ศิลาจารึกในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย” เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย ในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2522 กระทั่งนักจารึกวิทยา จากคลังข้อมูลจารึกล้านนา สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ทำการศึกษาและปริวรรตใหม่อีกครั้ง โดย ดร.ฮันส์ เพนธ์ อ.ศรีเลา เกษพรหม อ.พรรณเพ็ญ เครือไทย และอ.ชัชชนะ ปิ่นเงิน เมื่อปี 2541

3.2 คำอธิบายเกี่ยวกับเอกสาร

(แนบรายละเอียดเกี่ยวกับเอกสาร : ดูรายละเอียดในคำอธิบายทั่วไป)

เนื้อความในจารึก

ด้านที่ 1 กล่าวถึงการขึ้นมาของพระมหาสมณเถระ พญากือนาจึงทรงให้ราชบุรุษไปอาราธนาจากสุโขทัย เพื่อเผยแพร่พุทธศาสนาในล้านนาในปี พ.ศ. 1912 และทรงจัดการต้อนรับอย่างมโหฬาร และอัญเชิญให้พำนักที่วัดพระยืน เมื่อพระมหาสมณเถระเห็นวัดดูเก่าแก่แล้ว จึงดำริจะปฏิสังขรณ์ใหม่

ด้านที่ 2 กล่าวถึงการบูรณะ และปฏิสังขรณ์ศาสนสถานในวัดพระยืน รวมทั้งพระเจดีย์ด้วย กล่าวคือ มีการสร้างพระพุทธรูปยืนเพิ่มอีก 3 องค์ คือทิศตะวันตก ทิศเหนือ และ ทิศใต้ ซึ่งเดิมมีเพียง 1 องค์ทางทิศตะวันออก

4. เหตุผลและข้อชี้แจงสำคัญ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อประกอบการพิจารณา

(ดูตอนที่ 4.2 ของคำอธิบายทั่วไป หากเนื้อที่ไม่เพียงพอ ให้แนบเอกสารเพิ่มเติมได้และต้องตอบคำถามทุกข้อ)

4.1 ได้ผ่านการพิสูจน์แล้วหรือไม่ว่าเป็นของแท้ (โปรดอธิบายโดยละเอียด ดูข้อ 4.2.3)

- ผ่านกระบวนการพิสูจน์โดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว

- 4.2 ได้ผ่านการประเมินแล้วว่ามีความสำคัญระดับชาติ มีความโดดเด่นเป็นหนึ่ง
ไม่สามารถหาทดแทนใหม่ได้ (โปรดอธิบายโดยละเอียด ดูข้อ 4.2.4)
- มีความสำคัญในระดับชาติ เพราะเชื่อมโยงประวัติศาสตร์และอักษรวิจิตรวิทยาของอาณาจักร
ล้านนาและสุโขทัย รวมถึงด้านการสถาปนาพระพุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ (เก่า) หรือรามัญวงศ์ด้วย
 - ไม่สามารถหาทดแทนได้ เนื่องจากไม่พบหลักฐานด้านอักษรวิจิตรวิทยาในศิลาจารึกหลักอื่นใด
ในสมัยยุคล้านนาอีกเลย
- 4.3 มีคุณสมบัติตรงตามหนึ่งหรือหลายหลักเกณฑ์ (ก) เวลา (ข) สถานที่ (ค) บุคคล
(ง) เนื้อหาสาระและแก่นเรื่อง (จ) รูปแบบและวิธีเขียน (ดูข้อ 4.2.4)
(โปรดอธิบายประกอบหลักเกณฑ์ที่เลือก แนบเอกสารเพิ่มเติมได้หากเนื้อที่ไม่เพียงพอ)
- (ก) ด้านเวลา มีอายุนับถึงปัจจุบันประมาณ 640 ปี
 - (ข) ด้านสถานที่ เก็บรักษาไว้ในแหล่งที่ค้นพบดั้งเดิม คือวัดพระยืน ต.เวียงยอง อ.เมือง จ.
ลำพูน ถือเป็นเขตโบราณสถานสำคัญระดับชาติที่ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนในพระราชกฤษฎีกา
เล่มที่ 52 ตอนที่ 75 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2478 และเล่มที่ 97 ตอนที่ 41 ลงวันที่ 14 มีนาคม 2523

ข้อสรุป

1. จารึกวัดพระยืนใช้ตัวอักษรอาลักษณ์สุโขทัยเป็นแม่แบบ แต่ได้นำมาเขียนเล่นลายมือแบบอักษร
ล้านนารุ่นแรก ซึ่งจะพัฒนาเป็นอักษรฝักขามต่อไป
2. มีการใช้อักษรวิจิตร มอญ ในจารึกวัดพระยืน หรือไม่ใช้อักษรวิจิตรมอญ ก็เป็นอักษรวิจิตรมอญที่ล้านนารับไป
ใช้
3. จารึกวัดพระยืนสามารถเชื่อมต่อกับจารึกลานทองสมเด็จมหาจุฑามณีและจารึกเจ้าวัดบริหารภิกษุ
(1912-1919) แสดงให้เห็นถึงอักษรวิจิตรของล้านนาที่มีอิทธิพลอยู่ในช่วง พ.ศ.1912-1919 ร่วมสมัยกับ
จารึกวัดพระยืนด้วย
4. สรุปได้ว่า ล้านนาน่าจะมีอักษรวิจิตรของตนเองมาแล้วหรือได้รับอิทธิพลจากมอญ เพื่อพัฒนาเป็นอักษร
ฝักขามและอักษรธรรมล้านนาในช่วงพุทธศตวรรษ 18 – 19

ศิลาจารึกหลักนี้จึงเป็นตัวเชื่อมต่อในฐานะมรดกความทรงจำของโลก ในการส่งอิทธิพลให้อักษรล้านนา
แบบฝักขามและยังไปสัมพันธ์กับอักษรบนลานทองทั้งสองแผ่น ซึ่งแสดงให้เห็นอิทธิพลแบบล้านนา-มอญ ที่ใช้
กับอักษรธรรมล้านนารุ่นต่อมา รวมทั้งยังเป็นแม่แบบของอักษรขอมไทยรุ่นหลังคือในสมัยอยุธยาตอนต้นถึง
รัชกาลที่ 5 ซึ่งให้ตัวเชิงอักษรเป็นตัวสะกด ซึ่งขอมไทยแบบสุโขทัยไม่เคยใช้มาก่อน

จากข้อมูลทั้งหมดจึงทำให้เกิดสมมติฐานใหม่ว่า ทั้งสุโขทัยและล้านนาต่างก็มีส่วนทั้งเป็นฝ่ายรับและ
ฝ่ายให้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมประเพณีด้านอักษรวิจิตรวิทยาของไทย จัดเป็นมรดกความทรงจำของ
โลกได้อย่างชัดเจน

- 4.4 ประเด็นเกี่ยวกับความหายาก ความครบถ้วน ความเสี่ยง และการบริหารจัดการ
(โปรดอธิบายโดยละเอียด ดูข้อ 4.2.6 แนบเอกสารเพิ่มเติมได้หากเนื้อที่ไม่เพียงพอ)
- เป็นศิลาจารึกที่หายาก มีความเป็นหนึ่งเดียว

5. ข้อมูลด้านกฎหมาย

- 5.1 เจ้าของเอกสาร (ชื่อและรายละเอียดสถานที่ติดต่อ)
- ขึ้นทะเบียนเป็นเอกสารสำคัญของชาติ โดย สำนักหอสมุดแห่งชาติ
- 5.2 ผู้ดูแลรักษาเอกสาร (ชื่อและรายละเอียดสถานที่ติดต่อหากแตกต่างจากข้อ 4.1)
- ผู้ดูแลในพื้นที่ พระครูภาวนาโสภิต เจ้าอาวาสวัดพระยืน
วัดพระยืน ต.เวียงยอง อ.เมือง จ.ลำพูน 51000 เบอร์โทร 0 5353 0135
 - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หริภุญไชย ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ลำพูน 0 5351 1186
- 5.3 สถานภาพตามกฎหมาย
- (ก) ประเภทของเจ้าของตามกฎหมาย (เอกสารส่วนบุคคล องค์กรภาครัฐหรือเอกชน)
 - ภาครัฐ
 - (ข) ความสะดวกของคนทั่วไปในการใช้เอกสาร
 - เปิดบริการทุกวัน (09.00 – 16.00 น.) ไม่มีการเก็บค่าเข้าชม
 - (ค) มีการสงวนลิขสิทธิ์หรือไม่ (ระบุชื่อผู้ถือลิขสิทธิ์)
 - บริการประชาชนเพื่อการศึกษา ใช้อ้างอิงทางวิชาการ
 - (ง) ผู้รับผิดชอบและรายละเอียดในการดูแลรักษา
 - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หริภุญไชย สำนักศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่ ดำเนินการสร้างอาคารหลังใหม่ ให้มีหลังคาคลุม มีขนาดใหญ่กว้างขวางกว่าเดิม ติดไฟฟ้าให้แสงสว่าง ติดกระจกป้องกันน้ำฝน ความชื้น แผลง และการกระทบกระเทือนจากแรงมนุษย์ สัตว์ เหตุผลที่เคลื่อนย้ายจากจุดเดิมออกไปประมาณ 20 เมตร เนื่องจากเคยตั้งอยู่ที่โคนฐานประชิดกับตัวโบราณสถานมากเกินไปทำให้มีความลำบากในการดูแลรักษา ไม่สามารถเข้าชมได้สะดวก เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการร่วงหล่นของปูนปั้นโบราณสถาน
 - ทางวัดพระยืน กำหนดการถอนวัชพืชบริเวณภูมิทัศน์รายรอบห้องศิลาจารึก
 - มีบุคลากรทางวัดดูแลความปลอดภัยตลอดเวลา
 - (จ) ข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมาย
 - ไม่มี

6. แผนงานบริหารจัดการ

- 6.1 มีแผนงานบริหารจัดการเอกสารนี้หรือไม่
- (หากมีให้แนบแผนบริหารจัดการโดยย่อ หากไม่มีโปรดให้เหตุผลและอธิบายวิธีการจัดเก็บ และดูแลรักษาเอกสารนี้ในปัจจุบัน)

- ปัจจุบันการดูแลรักษาโดยจัดแสดงภายในห้องที่มีหลังคามุงมิดชิดทำให้ปลอดภัยจากการหล่นร่วงของวัตถุด้านบน การดูแลรักษาทำความสะอาดนอกจากภายในอาคารที่หมั่นปิดกวาดเพื่อป้องกันฝุ่นแล้ว การทำความสะอาดศิลาจารึกซึ่งได้รับคำแนะนำจากกลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ใช้เพียงแปรงขนอ่อนหรือแปรงทาสีขนาดเล็กปัดตามร่องอักษร และพื้นผิวโดยรอบทั่วศิลาจารึก ห้ามใช้น้ำหรือวัตถุใดชุบน้ำเช็ดโดยเด็ดขาด

สำหรับแผนการในอนาคต ทางวัดและส่วนท้องถิ่นเห็นชอบกับคณะกรรมการหากมีการขยายพื้นที่ห้องจัดเก็บในปัจจุบันให้กว้างขวางขึ้นเพื่อนำเสนอข้อมูลศิลาจารึกรวมถึงจัดทำศิลาจารึกจำลองหรือภาพพิมพ์ขนาดเท่าของจริงเพื่อป้องกันโบราณวัตถุเสียหาย และในส่วนศิลาจารึกพระยีนต้องมีการทำรั้วกันบริเวณเพื่อมิให้จับต้องวัตถุแต่ไม่สมควรทำพลาสติกครอบเหมือนเดิมเพราะไม่สามารถระบายความชื้นได้

7. การปรึกษาหารือร่วมกัน

- 7.1 โปรดให้รายละเอียดการปรึกษาหารือร่วมกันเกี่ยวกับเอกสารที่เสนอกับ
- (ก) เจ้าของเอกสาร
 - วัดพระยีน
 - (ข) ผู้ดูแลรักษา
 - เจ้าอาวาสวัดพระยีน รับทราบทุกความเคลื่อนไหว ยินดีให้ความร่วมมือตลอดจนการดูแลรักษา ด้านความปลอดภัย การทำความสะอาดซึ่งได้รับคำแนะนำจากพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย ให้ใช้เพียงแปรงขนอ่อนหรือแปรงทาสีขนาดเล็กปัดตามร่องอักษร และพื้นผิวโดยรอบทั่วศิลาจารึก
 - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย
 - (ค) คณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก
 - พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย เคยเรียนปรึกษาคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลกและท่านประธานคณะกรรมการ (ดร.ประเสริฐ ฒ นคร) ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสมควรกำหนดให้เป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกได้

ส่วนที่ 2 - ข้อมูลเพิ่มเติม

8. การประเมินความเสี่ยง

- 8.1 ให้รายละเอียดเกี่ยวกับภาวะอันตรายหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดกับเอกสารนี้
- ความคมชัดของตัวอักษรลบเลือนไปตามกาลเวลาที่นานกว่า 6 ศตวรรษ นักจารึกวิทยาให้คำแนะนำว่าไม่ควรให้มีการทำลายตัวอักษรอีกต่อไปเพราะสภาพปัจจุบันอักษรร่อนบางลงยิ่งจะทำให้ศิลาจารึกเสื่อมสภาพเร็วขึ้น

- การจัดแสดงในปัจจุบันมีการฝังศิลาจารึกลงในปูนซีเมนต์ที่ใช้ทำแท่นฐานแล้วทาทับด้วยสีน้ำพลาสติก อันเป็นสาเหตุทำให้เกลือที่ละลายน้ำได้ในซีเมนต์ จะแทรกซึมขึ้นมาตกลึกที่ผิวของหิน ทำให้เนื้อหินผุเปื่อย ซึ่งจะเร็วช้าขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมความชื้นจากต้นไม้โดยรอบหรือกระแสน้ำใต้ดินที่จะเป็นตัวแปร แต่สิ่งที่เราสามารถดำเนินการก่อนได้คือหมั่นตรวจสอบสภาพดูรอยสะเก็ดเกลือว่าเริ่มเกิดขึ้นหรือไม่ จักได้ดำเนินการแก้ไขได้ทันที่

9. การประเมินด้านการอนุรักษ์

9.1 ให้นำรายละเอียดของการอนุรักษ์และสงวนรักษาเอกสารนี้

(ก) สภาพของเอกสารในปัจจุบัน

- อยู่ในสภาพดีพอสมควร

(ข) ประวัติการอนุรักษ์

- ด้านวิชาการ ได้มีการคัดลอก ตัวอักษรจากศิลาจารึกวัดพระยืนในรูปแบบต่างๆ และดำเนินการถอดความ ปรึวรรต ทั้งจากสำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร และจากสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการตีพิมพ์บทความเผยแพร่ในวงกว้าง เป็นที่รู้จักกันดีทั่วไปในแวดวงนักวิชาการ

- สำนักศิลปากรที่ 8 เชียงใหม่ กรมศิลปากรได้ทำการบูรณปฏิสังขรณ์พระเจดีย์ประธานวัดพระยืนในปี 2548 โดยใช้งบประมาณ 5 ล้านบาท ทำให้มีการเคลื่อนย้ายศิลาจารึกไปตั้งในที่ที่เหมาะสมกว่าเดิม

(ค) นโยบาย (วัสดุ ครุภัณฑ์ บุคลากรชำนาญการ)

-

(ง) หน่วยงานหรือบุคคลที่มีหน้าที่ดูแล

- พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หริภุญไชย และวัดพระยืน ทั้งนี้ได้ประสานไปยังอาจารย์จิราภรณ์ อรัณยนาถ (เบอร์ติดต่อ 08 9762 8425) นักอนุรักษ์ อดีตหัวหน้ากลุ่มงานวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ รวมถึงกลุ่มงานวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ กรมศิลปากร ซึ่งยินดีร่วมเป็นที่ปรึกษาในแผนการอนุรักษ์และตรวจสอบดูแลรักษาศิลาจารึกต่อไปในอนาคต

ส่วนที่ 3 - ข้อมูลของการนำเสนอเพื่อขึ้นทะเบียนเอกสารมรดกความทรงจำแห่งโลกของประเทศไทย

เอกสารมรดกนี้เสนอต่อคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยแผนงานความทรงจำแห่งโลก โดย :

ชื่อ (ตัวบรรจง)

ลายมือชื่อ _____ วันที่ _____